

aan de Enquête-Commissie op te dragen, vroeg men, hoe en langs welken betrouwbaren weg de Minister dan voor deze materie het licht dacht te erlangen, dat hij toch niet zoude kunnen ontberen.

Vastgesteld den 5den Februari 1891.

VAN NISPEN TOT PANNERDEN.

VLIELANDER HEIN.

PRINS.

MULLER.

MELVIL VAN LYNDEN.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk IV der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1891.

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

In antwoord op de beschouwingen en opmerkingen waartoe het afdelingsonderzoek van dit ontwerp van wet in de Eerste Kamer der Staten-Generaal aanleiding heeft gegeven, diene het volgende.

§ 1. *Burgerlijk Wetboek.* Reeds in de Memorie van Beantwoording betreffende het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over het IVde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het loopende dienstjaar, bladz. 3, had de ondergeteekende de eer op te merken, dat naar zijne meening, het geschikte tijdstip om tot eene herziening onder andere van de bepalingen betreffende de olographische testamenten over te gaan, thans allerminst is aangebroken, nu het tot de taak van de Staatscommissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek behoort de daartoe strekkende voorstellen voor te bereiden. Daarbij komt, dat, indien met den eisch, dat het olographisch testament eigenhandig door den erflater moet zijn geschreven, wordt gebroken, gelijk door enkele leden werd verlangd, alsdan de vraag gerechtvaardigd schijnt of zonder dien eisch, voor het behoud van de olographische testamenten naast de besloten of geheime testamenten voldoende gronden bestaan. Intusschen erkent de ondergeteekende dat de eisch, dat hij die zich op een olographisch testament beroept, indien dit niet erkend wordt, bewijzen moet dat het geheel met de hand des erflaters geschreven en geteekend is, tot moeilijkheden aanleiding kan geven. Hij verklaart zich dan ook gaarne bereid met de Staatscommissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek daaromtrent in overleg te treden.

§ 2. *Koninklijke besluiten van den 5den October 1867 (Staatsblad n°. 104) en van den 29sten Juni 1878 (Staatsblad n°. 99).* Naar aanleiding van de bedenkingen door belanghebbenden aangevoerd tegen de wijze waarop de reglementen en voorschriften nopens de aanmonstering van scheepsvolk worden toegepast, wordt door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, tot wiens werkring dit onderwerp in de eerste plaats behoort, in overleg met den ondergeteekende een besluit tot intrekking van het Koninklijk besluit van 1878 en van het Koninklijk besluit van 5 Augustus 1884 (Staatsblad n°. 190), houdende wijziging van het besluit van 1878, benevens tot het in het leven roepen van eene nieuwe regeling betreffende dit onderwerp, voorbereid.

§ 3. *Coöperatieve vereenigingen.* Door » eenige leden » in eene afdeeling wordt bevreesing betuigd over de

verklaring van den ondergeteekende in de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag aan de Tweede Kamer, dat hij gaarne bereid is te overwegen » of en in hoeverre de wetgever tot wegneming der geschetste misstanden kan medewerken. »

De hier gemaakte opmerking schijnt echter meer in het bijzonder te raken hetgeen in het Voorloopig Verslag van den anderen tak der Volksvertegenwoordiging voorkomt, dan wel hetgeen door den ondergeteekende daarop is geantwoord. Hij toch heeft zich alleen bereid verklaard tot overweging van het onderwerp en wel met de uitdrukkelijke bijvoeging dat hij zich althans ten deele vereenigen kan met de bedenkingen, die ook bij het afdelingsonderzoek in de Tweede Kamer tegen de door » eenige leden » gewraakte zienswijze in het Voorloopig Verslag waren uitgebracht.

Gaarne geeft de ondergeteekende de verzekering dat bij zijne overweging ook de beschouwing, die in § 3 van het Voorloopig Verslag voorkomt, met zorg zal worden nagegaan. Thans zij het hem alleen vergund dienaangaande de opmerking te maken, dat wanneer » eenige leden » wijzen op de grootsche ontwikkeling, die de coöperatieve vereenigingen in Duitschland hebben bereikt, er van de andere zijde wel op mag gewezen worden, dat juist ten opzichte van de coöperatieve verbruiksvereenigingen — en deze zijn blijkens den inhoud der beschouwingen over dit onderwerp alleen bedoeld — § 8 van de Deutsche wet betreffende » die Erwerbs- und Wirthschaftsgenossenschaften » van 1 Mei 1889 (N°. 1856) den verkoop aan niet-leden » im regelmässigen Geschäftsverkehr » verbiedt.

Tot een bepaald oordeel in hoeverre iets dergelijks voor Nederland al of niet raadzaam zoude zijn, zal de ondergeteekende eerst bij nadere overweging van feiten en omstandigheden kunnen komen.

§ 4. *Jachtwet.* Uit de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer, betreffende de aanhangige wetsvoordracht blijkt, dat de ondergeteekende zooveel mogelijk wil te gemoet komen aan den land- en tuinbouw, waar de belangen van deze door de bepalingen der jachtwet mochtten worden geschaad. Voor zooverre eene vrijgevege toepassing van art. 26 dier wet niet voldoende mocht zijn om benadeeling van die belangen te voorkomen, zal de ondergeteekende gaarne overwegen in hoeverre in navolging van het den 11den dezer maand door het Pruisische Abgeordnetenhaus in 3de lezing aangenomen » Wildschadengesetz » hier te lande wettelijke bepalingen zouden kunnen worden vastgesteld, waarbij de verplichting wordt opgelegd de door wild, onder zekere omstandigheden, aangerichte schade te vergoeden.

Het heeft den ondergeteekende bevreemd dat enkele leden in twijfel trokken of genoemd artikel wel in zeer vrijgevegen zin wordt toegepast. Met afdoende cijfers werd toch in de Memorie van Beantwoording van het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer aangetoond, dat zeer weinige verzoeken om buitengewone machtigingen worden geweigerd, zoodat belanghebbenden zelf het middel in de hand hebben om zich tegen schade te vrijwaren. Nog dezer dagen werd vanwege het Departement van Justitie een onderzoek ingesteld naar klachten in de provincie Drenthe, gerezen over de toepassing van dat artikel. Daaruit bleek dat ook in die provincie de landbouwers ten deze geen reden tot klagen hebben.

In het seizoen 1887/88 werden daar verleend 192 buitengewone machtigingen, terwijl in het nu loopende seizoen daar reeds vóór het einde van Januari 312 dergelijke machtigingen waren uitgereikt.

§ 5. *Administratieve rechtspraak.* Hetgeen der Regeering, blijkens het Voorloopig Verslag, in eene afdeeling in bedenking werd gegeven bij het regelen dezer materie, zal zij ernstig overwegen. Ten opzichte van dit onderwerp veroorlooft de ondergeteekende zich overigens te verwijzen naar hetgeen daaromtrent voorkomt op bladz. 2 van de

Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag betreffende hoofdstuk I der Staatsbegroting voor het loopende dienstjaar.

§ 6. *Wet op het Nederlandschap.* Eene bepaalde toezegging omtrent de indiening van eene wetsvoordracht tot regeling van dit onderwerp, kan de ondergeteekende vooralsnog niet doen.

Omtrent de tijdigheid en de noodzakelijkheid van de indiening van eene daartoe strekkende wetsvoordracht, veroorlooft hij zich te verwijzen naar zijne Memorie van Beantwoording betreffende het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over het IVde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het loopende dienstjaar, bladz. 1, 2 en 9.

§ 7. *Levensverzekeringen.* Zooals de ondergeteekende de eer had op te merken in de zoo even vermelde Memorie van Beantwoording, bladz. 9, behoort de regeling van en het toezicht op de maatschappijen van levensverzekering tot den werkkring van het Departement van Binnenlandsche Zaken, gelijk ook blijkt uit het concept-ontwerp van wet, door de bij Koninklijk besluit van 4 October 1883, n°. 32, benoemde Staatscommissie toegevoegd aan haar Verslag aan den Koning. Op dat Departement zijn dan ook de gegevens aanwezig, vereischt tot regeling van dit onderwerp.

§ 8. *Adres van den raad van toezicht en discipline voor de orde van advocaten te Amsterdam.* De ondergeteekende wil gaarne de vraag in overweging nemen of en in hoever het tarief van justitiekosten en salarissen in burgerlijke zaken wijziging behoeft. Zeer zeker zal daarbij in de eerste plaats de aandacht gevestigd zijn op de reiskosten van getuigen die, het valt niet te ontkennen, voor vermindering vatbaar zijn. Ook zal dan nader overwogen kunnen worden of het bij het tarief vastgestelde loon van een bewaarder over in beslag genomen of verzegelde goederen inderdaad te gering is. Men verlieze toch niet uit het oog dat in de meeste gevallen tot bewaarder wordt aangesteld de bewoner van het huis of de plaats waarin de inbeslagneming of verzegeling heeft plaats gehad.

Artikelen.

11de AFDEELING.

Kosten van de rechterlijke macht.

Art. 8. Reeds in de Memorie van Beantwoording op de Voorloopige Verslagen der beide Kamers over hoofdstuk IV der Staatsbegroting voor 1890 en in de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer over het nu aanhangige wetsontwerp werd medegedeeld, waarom de ondergeteekende vereenvoudiging van de procedure voor het kantongerecht niet mogelijk acht. Uitbreiding van het getal ambtenaren van het openbaar ministerie bij de kantongerechten is hem daarom als het eenige middel voorgekomen om in de bestaande behoefte te voorzien.

Xde AFDEELING A.

Kosten van uitvoering van de wet van 19 Januari 1890 (Staatsblad n°. 1).

In de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer over hoofdstuk IV van de aanhangige Staatsbegroting, verklaarde de ondergeteekende, dat het niet mogelijk is de taak der Staatscommissie van arbeidsenquête *thans* met een onderzoek naar den veldarbeid te verzwaren. Hierdoor werd intusschen geenszins de mogelijkheid uitgesloten om die Commissie, wanneer zij aan het einde van de naar nu opgedragen taak zou zijn gekomen, alsnog met bedoeld onderzoek te belasten.

Te zijner tijd zal zulks worden overwogen, terwijl zoo noodig, daartoe alsdan een wetsvoorstel zal worden ingediend tot verlenging van den duur der wet van 19 Januari 1890 (*Staatsblad* n°. 1).

De Minister van Justitie,
RUYSS VAN BEERENBROEK.

De Commissie van Rapporteurs heeft gecomd met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 14 Februari 1891.

VAN NISPEN TOT PANNERDEN.
VLIELANDER HEIN.
PRINS.
MULLER.
MELVIL VAN LYNDEN.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAP-
PORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling
van hoofdstuk V der Staatsbegroting voor het dienst-
jaar 1891.

1. Zonder terug te willen treden in hetgeen bij de algemeene beschouwingen over de Staatsbegroting ten aanzien van het financieel beleid der Regeering is gezegd, bepaalde men zich in eene afdeeling tot de opmerking, dat het hooger bedrag van dit hoofdstuk een bewijs te meer oplevert, hoe ten onrechte in 1888 bij de kiezers de meening is opgewekt, dat de uitgaven voor verschillende deelen der staatshuishouding, met name die ten behoeve van het lager onderwijs, veel te hoog waren opgedreven en hun werd voorgespiegeld, dat die kosten onder eene uit de verbonden clericale partijen voortgesproten Regeering belangrijk minder zouden worden.

2. Van de verzekering in de Memorie van Beantwoording, dat de Minister slechts noode het tweede lid van art. 61 der gemeentewet toepast nam men in eene afdeeling gaarne akte. Met nadruk drong men er op aan, dat ook in het vervolg niet dan bij volstreekte noodzakelijkheid iemand buiten de gemeente tot haar hoofd worde voorgedragen.

Dat de wetgeving aan den burgemeester, behalve zijne gewone werkzaamheden als zoodanig, in den loop des tijds steeds meer werkzaamheden heeft opgedragen, die hij uitsluitend ten behoeve van het Rijk verricht, werd in dezelfde afdeeling opnieuw opgemerkt en betreurd, omdat die verzwaaarde taak de keuze van geschikte burgemeesters bemoeilijkt. De gevolgtrekking aangaande de wenschelijkheid eener verhooging der bezoldiging van de burgemeesters uit de Rijkskas ligt, volgens enkele leden, voor de hand.

Anderen meenden, dat tegen dit denkbeeld overwegende bezwaren bestaan.

3. In eene afdeeling werden vele voorbeelden medegedeeld, hoe in menige onzer kleine steden en ten plattelande de drankwet wordt overtreden door den heimelijken verkoop van spiritualiën op uitgebreide schaal, zonder dat de in de wet aangewezen autoriteit zich de moeite geeft om daarvan het bewijs te verkrijgen. Aldus wordt niet slechts de goede werking der wet geschaad en op den eerbied voor de wet in het algemeen inbreuk gemaakt, maar worden ook zij benadeeld, die in dezelfde gemeenten voor de » vergunning » de bijzondere belasting betalen.